

Prav tako na Ljubljani pri Fužinah sem 21. februarja 1997 opazoval skupino galebcev s 5 rečnimi in 1 sivim galebom *Larus canus*. Določitev sivega galeba ni bila težavna, saj sem si ga ogledal, ko se je spreletaval v bližini mostu za pešce, nato pa še z razdalje desetih metrov, ko je v družbi z rečnimi galebi počival na kovinski ograji mostu.

Martin Košir, Linhartova 68, 1000 Ljubljana

Čateške Toplice

Naneslo je, da sem že nekajkrat bival v Čateških Toplicah in pri tem precej prostega časa namenil opazovanju ptic v bližnji okolici. Z nekaj omahovanja, ki ga je povzročila precej deprimirajoča vsebina uvodnika v 77. številki *Acrocephalus*, sem se končno odločil, da na kratko predstavim tamkajšnjo "nepomembno" ornitofavno, in sicer predvsem zato, ker utegne v bližnji prihodnosti postati še bolj nepomembna, celo v lokalnem merilu. Nadaljnje povečevanje turističnih zmogljivosti, graditev novih odprtih bazenov in še ene "Zimske riviere" - o teh načrtih je poročalo "Delo" - bo prej ali slej povzročilo pritisk v smeri drugačne izrabe bližnje okolice od sedanje (njive, travniki, lov), recimo za različne vrste rekreacije.

Omejil sem bom na zanimivejše vrste ptic, ki sem jih opazoval na prostoru med zdraviliško-turističnim kompleksom, vrtnarijo Agraria, magistralno cesto proti Zagrebu in Savo. Območje, veliko okoli 200 ha, je v kvadrantu 8/54 (OAS) oz. WL 48 (ZOAS).

Ob Savi si sledijo topolov nasad deloma brez podrasti in deloma z grmovnato podrastjo, ekstenzivni travniki in med njimi nekaj skoraj neprehodnih goščav nenadzorovano rastočega drevja in grmovja. V krošnjah topolov med Savo in zdraviliščem sem aprila 1996 prvič opazil kolonijo **sivih čapelj**. Gnezda je bilo sedem, v enem sta bila dva mladiča. V bližnjem vrbovju na bregu Save sem 25. aprila odkril dva **kvakača**.

V grmičevju je konec aprila 1996 pelo šest območnih samcev **malega slavca**. Sedmi je pel na levem bregu Save, enega

pa sem odkril še v vasi Korte.

V spominu mi je ostal doživljanje s slavcem maja 1991, ko je mimo grma, kjer je prepeval na vse grlo, korakala četa pohodnikov na Sentviško goro, a so ga vsi preslišali. Kaže, da bi ljudje, ki tu iščejo zdravje, potrebovali tudi kako terapijo, ki bi jim izostrila sluh za slavčevo petje. Zaenkrat bolj cenijo umetne slavce - barvne televizorje v hotelskih sobah.

Za ohranitev grmovja so se verjetno zavzeli lovci, ki imajo v lovišču poljske zajce, nekaj srn in lisic, kar dosti **fazanov** in znatno manj **jerebic**.

Sava je tu ograjena s kamnometom, prodišč in mrtvic ni. Kakega bogastva obvodnih ptic zato ne bomo našli, pa vendar je bila tu leta 1991 odkrita ptica, ki bi lahko postala znamenitost Čateških Toplic, ko ne bi bilo njeno gnezdišče uničeno; to je bila **breguljka**, ki je gnezdila na levem bregu v veliki koloniji (Gregori, *Acrocephalus* 55). Ob vodi navzdol od tega uničenega gnezdišča je še nekaj manjših, v mivko vrezanih sten, a breguljkinih rogov v njih nisem našel.

Njive, kjer je zasajena pretežno koruza, so za ptice negostoljubne. Razlog za to je zbita peščena zemlja, v kateri je zelo malo deževnikov in žuželk, pa zato več premo-govega prahu, ki ga je bila odložila Sava, preden so jo uklenili v sedanjo strugo.

Na južnem delu področja, v trikotniku med njivami, Savo in magistralno cesto, so revni travniki s posameznimi starimi topoli in manjšimi skupinami drevja in grmovja. Tu se pomladi oglašajo **kratko-prsti plezavčki**, ki jim mogočno drevje z razbrazdanim lubjem gotovo ustreza. Opazil sem tudi **sivo žolno**.

Zelo zanimiv prostor za ptice je leno tekoča voda, ki je nekaj vmesnega med potokom, mrtvico in kanalom za odvajanje odpadnih vod. Ta (recimo) potok napajajo termalne vode iz cele vrste odprtih in zaprtih bazenov; nekje na polovici toka se vanj izliva kanalizacija, ki ga dobro pognoji, k sreči ne v taki meri, da bi življenje v vodi zamrlo. Poleti površina kar valovi od ribjih jat, ki hlatajo za zrakom. Pred izlivom v Savo, v bližini avtoceste, je ob bregu tudi trstišče.

Novembra 1996 so zbudili mojo rado-vednost ostri klici, ki jih ni bilo težko

razjasniti. Vzdolž celega toka sem našel **vodomce**, ki bi lahko postali zaščitni znak Čateških Toplic, vsaj v zimski sezoni. Nkega dne sem videl hkrati kar tri vodomce v hitrem zasledovalnem letu. Na zgornjem delu potoka, kjer ob vsakem času trnkarijo brežiški ribiči, so bolj zaupljivi in jih ni težko opazovati. A če se bo nadaljevalo že začeto trebljenje grmovja, utegne usoda breguljk doleteti tudi te lepotce.

Na "ptičji zimski rivieri" sta letovala tudi dva parčka **zelenonogih tukalic**, ki jih OAS in ZOAS ne navajata. Domov sem sicer odpotoval 29. novembra, dva dni prezgodaj, da bi lahko tudi dokazal prezimovanje te vrste, a mislim da ni razloga, da bi tukalice zadnji dan novembra nenadoma zapustile ta prijetni kraj. Po poljih je ležal novozapadli sneg, a iznad vode so se vzdigovali oblaki sopare, neke stenice (?) so v travi ob bregu neutrudno cvrčale, nekje drugje so med šašjem regale žabe. Manjkale so le še palme....

V jelševju ob vodi se je 27. novembra 1996 hranilo 300 do 400 **čižkov**.

Še trije zanimivi prizori z jesenskega sprehoda po nasipu ob Savi: trije **krokarji**, ki so čisto resno preganjali **sivo vrano**; **skobec** (samec) in **šoja** v krošnji na samem rastočega drevesa; **siva čaplja**, ki se je izneverila svoji flegmatični ali prezirljivi pozi in je raje zaokrožila z iztegnjenim vratom, ko je mimo priletel **kragulj**.

In še nekaj zapoznelih gostov, ki sem jih opazoval 27. novembra 1996 - samec **prosnika**, **golob grivar**, ki ga je najbrž zadržala koruza, namenjena fazanom, in več **šmarnic**.

Naj zaključim z upanjem, da bodo načrtovalci nadaljnjega turističnega razvoja tega okoliša izkoristili možnosti, ki jim jih ponuja narava, in ponudili obiskovalcem, razen terapij, jedače, pijače itd., tudi srečanja z breguljko, slavcem, vodomcem, sivo čapljo in drugimi pticami.

Martin Košir, Linhartova 68, Ljubljana

Nove knjige New Books

D.J.Pain, M.W.Pienkowski (eds.): Farming and Birds in Europe: The Common Agricultural Policy and its implications for Bird Conservation, Academic Press, 1997

Živimo v času tako opevanega približevanja in vstopa v Evropo. Medtem ko nas predvsem politiki prepričujejo o prednostih, ki nam jih bo Evropa prinesla, pa samo skozi skrbno priprta vrata pricurajo tudi razmišljanja o vrednotah, ki nam jih bo Evropa morda odnesla. Pred vstopom bomo morali sprejeti celo vrsto pravil in usmeritev, med drugim tudi prilagoditi našo kmetijsko politiko skupni evropski kmetijski politiki ali CAP (Common Agricultural Policy). CAP je verjetno ena najbolj spornih usmeritev združene Evrope, vsaj kar zadeva posledice za krajino in živi svet.

Delež kmetijskih površin je pred vključitvijo gozdnatih skandinavskih držav in Avstrije v EU presegal 50 %, po vključitvi pa se je ta delež znatno zmanjšal, a je še vedno velik. Kmetijske površine pa so seveda tudi prebivališče številnih vrst ptic in kot je bilo pred kratkim ugotovljeno, je kar okoli 40% evropskih vrst ptic ogroženih zaradi različnih kmetijskih dejavnosti.

Knjiga je sestavljena iz 14 poglavij, ki so jih napisali različni avtorji. Uvodna poglavja so splošna, govorijo o pomenu kulturne krajine za ptice, opisujejo spremembe in vplive na favno ptic. Koristna pojasnila in splošni opis CAP-a so podana v tretjem poglavju, ki razlaga razvoj te politike in njeno povezavo z okoljskimi iniciativami in mednarodnimi dogovori. Povprečnemu ornitologu, ki spremlja sodobne populacijske trende, zveni poznano poglavje o prioritetah pri varstvu ptic v Evropi, ki ga je napisal soavtor znanega dela *Birds in Europe: Conservation Status*. Naslednja poglavja so bolj usmerjena k t.i. študijskim primerom oziroma opisu primerov vplivov kmetijske prakse na različne ekosisteme, skupine ptic (npr. ujede) ali posamezne